

Zbigniew Krzysztof Knop

Św. Ludwika de Marillac (1591-1600) : współzałożycielka zgromadzenia sióstr miłosierdzia

Przegląd Naukowo-Metodyczny. Edukacja dla Bezpieczeństwa nr 1, 55-58

2009

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

ZBIGNIEW KRZYSZTOF KNOP

Wyższa Szkoła Bezpieczeństwa z siedzibą w Poznaniu

**ŚW. LUDWIKA DE MARILLAC (1591-1600)
WSPÓŁZAŁOŻYCIELKA ZGROMADZENIA SIÓSTR MIŁOSIERDZIA**

Św. Ludwika de Marillac urodziła się prawdopodobnie w Paryżu dnia 12 sierpnia 1591 roku. Jej ojcem był Ludwik de Marillac zaś matka jest nie znana. Prawie zaraz po urodzeniu, w drugim miesiącu życia, ojciec oddał ją na wychowanie do klasztoru dominikanek w Poissy. Przebywała tam trzynaście lat. W roku 1595 jej ojciec zawarł drugie małżeństwo. Z niego przyszła na świat córka Innocenty. Odziedziczyła ona po ojcu cały majątek. Ludwika otrzymała tylko skromne nieruchomości i kapitał zapisany jej aktem notarialnym. Nie wystarczyło to na opłacenie pobytu w Poissy. Po śmierci ojca w 1604 roku przeniosła się do skromniejszego pensjonatu pod Paryżem. Pozostała tam do dwudziestego pierwszego roku życia. Odznaczała się pobożnością i umiłowaniem modlitwy. Złożyła ślub wstąpienia do zakonu kapucynek. Pomimo obietnic, że zostanie przyjęta do klasztoru, z niewiadomych powodów, otrzymała odpowiedź odmowną.

W 1613 roku wyszła za mąż za Antoniego Le Gras, szanowanego szlachcica, sekretarza królowej Marii de Medicis. Z tego małżeństwa urodził się syn Michał Antoni. Po objęciu władzy przez Ludwika XIII w 1617 roku rodziny de Marillac Le Gras, zwolennicy królowej regentki, popadli w niełaskę. Od 1624 roku aż do końca życia Ludwika jej kierownikiem duchowym był św. Wincenty a Paulo. W roku 1625 zmarł Antoni Le Gras. Od tej pory Ludwika borykała się z problemami finansowymi.

W 1629 roku postanowiła poświęcić się całkowicie ubogim i opuszczonym. Z polecenia św. Wincentego a Paulo wizytowała Bractwa Miłosierdzia. Podejmowała trud ich ożywienia. Dostrzegając zaniedbanie religijne dziewcząt pragnęła im pomóc sama stając się ich nauczycielką i katechetką.

W całej Francji powstały Bractwa Miłosierdzia na wzór założonego w 1617 roku Bractwa w Châtillon-les-Dombes. Troszczyły się one o dobro duchowe i materialne ubogich i chorych. Bractwo założone w Paryżu przyjęło nazwę Pań Miłosierdzia. Należały do niego kobiety z bogatych arystokratycznych rodzin. Nie mogły one, ze względów społecznych, osobiście opiekować się chorymi. Pomocne okazały się wiejskie dziewczęta, na czele z Małgorzatą Naseau, które chciały wykonywać te trudne prace. Początkowo mieszkwały w domu Ludwiki i były przez nią przygotowywane do posługiwania chorym.

Po długich rozmowach ze św. Wincentym, wspólnie postanowili powołać Bractwo złożone wyłącznie z takich służebnic chorych. Miały one prowadzić wspólne życie pod kierownictwem Ludwiki. W ten sposób 29 listopada 1633 roku powstało Zgromadzenie Sióstr Miłosierdzia. Przełożonym Generalnym był św. Wincenty a Paulo. Ludwika de Marillac sprawowała bezpośredni zarząd oraz troszczyła się o formację Sióstr.

Ludwika zorganizowała również dzieło opieki nad dziećmi porzuconym. W trudnych latach Frondy wielu dzieciom uratowała życie. W nowoczesny sposób urządziła Zakład Świętego Imienia Jezus dla osób w podeszłym wieku. Zajmowała

się chorymi w Szpitalu Generalnym w Paryżu. Ze względu na dużą ilość zajęć tylko w niewielkim stopniu służyła chorym osobiście.

4 lutego 1660 roku Ludwika ciężko zachorowała. Zmarła 15 marca 1660 roku.

9 maja 1920 roku została zaliczona do grona błogosławionych, a 11 marca 1934 roku kanonizowana.

Papież Jan XXIII, dnia 10 lutego 1960 roku, ogłosił ją „Patronką wszystkich poświęcających się dziełom miłosierdzia”.

ZGROMADZENIE SIÓSTR MIŁOSIERDZIA

Genezy Zgromadzenia Sióstr Miłosierdzia należy upatrywać w założonym przez św. Wincentego a Paulo w 1617 roku Bractwie Miłosierdzia, które miało wspomagać ubogich.

W 1629 roku powstało Bractwo Miłosierdzia przy parafii Najświętszego Zbawiciela w Paryżu. W jego skład wchodziły same kobiety, dlatego też przyjęło nazwę Pan Miłosierdzia. Z czasem zmieniły się formy działania, ale cel pozostawał ten sam. Kobiety na wsiach i w miasteczkach osobiście zajmowały się ubogimi chorymi. W dużych miastach działalność taka okazywała się wręcz niemożliwa. Takim posługom sprzeciwiali się ojcowie mężowie stowarzyszonych pań i dlatego wyręczały się one służącymi. Wkrótce okazało się, że chorzy nie są dobrze obsługiwani, gdyż służące traktowały tę pracę jako trudne dodatkowe zajęcie.

Do św. Wincentego a Paulo zgłosiła się najpierw wiejska dziewczyna Małgorzata Naseau, a po niej inne dziewczęta, które chciały realizować swoje powołanie służenia ubogim. Święty Wincenty polecił św. Ludwice de Marillac, aby przygotowała je do pracy charytatywnej i skierowała do pomocy Paniom Miłosierdzia. Dziewczęta mieszkaly w wynajętych pokojach przy różnych parafiach i nie stanowiły zorganizowanej grupy, w której można byłoby prowadzić formację duchową.

Św. Ludwika nosiła się z zamiarem założenia zgromadzenia zakonnego czemu zdecydowanie sprzeciwiał się św. Wincenty a Paulo twierdząc, że zamknięcie w klasztorze uniemożliwiłoby posługiwanie ubogim i chorym. W końcu podjęto decyzję, że dziewczęta stworzą wspólnotę na wzór Pań Miłosierdzia, zamieszkają razem i będą podlegały św. Wincentemu jako dyrektorowi. Od 29 listopada 1633 roku zamieszkały w domu św. Ludwika na terenie parafii Saint-Nicolas-du-Chardonnet. Przyjęły nazwę Sióstr Miłosierdzia – Filles de la Charite. Św. Ludwika spisała pierwszy regulamin życia wspólnoty i rozpoczęła ich duchową formację.

Początkowo ani św. Wincenty ani św. Ludwika nie mieli sprecyzowanej idei odnośnie Sióstr Miłosierdzia. Na pewno chcieli stworzyć coś więcej, niż tylko stowarzyszenie pobożnych dziewcząt pomagających ubogim chorym. Od 1636 roku zaczęto stawiać coraz większe wymagania kandydatkom. Stworzono dla nich nowicjat w podparyskiej wiosce La Chapelle. W ciągu kilku miesięcy przygotowywano je do życia w ubóstwie, pokorze i prostocie. Od 1639 roku stowarzyszenie to przyjęło wewnętrzną organizację na wzór zgromadzenia zakonnego, chociaż nigdy nie stało się zakonem. Św. Wincenty, jako przełożony generalny, miał do pomocy dyrektora którym został ks. A. Portail. Św. Ludwika, jako przełożona generalna, otrzymała asystentkę i ekonomkę oraz radę złożoną z trzech sióstr. W każdym domu była przełożona nazywana siostrą służebną. Siostry każdej wspólnoty mogły korzystać z porad kierownika duchowego, którym był zwykle kapłan Zgromadzenia Misji.

Taka struktura Zgromadzenia Sióstr Miłosierdzia istnieje do dziś.

Św. Wincenty wyraził zgodę, aby Siostry składały śluby prywatne. Później zatwierdzono składanie ślubów tylko na jeden rok i odnawianie ich co roku w uroczystość Zwiastowania. Składanie ślubów nie było jednak warunkiem przynależności do Zgromadzenia.

Określono cel Zgromadzenia – *Czcić naszego Pana przez duchową i materialną postługę ubogim*. Ta postługa miała być spełniana w duchu pokory, prostoty i miłości.

18 stycznia 1655 roku Zgromadzenie Sióstr Miłosierdzia zatwierdził arcybiskup Paryża, król uczynił to w listopadzie 1657 roku, a parlament 16 grudnia 1658 roku. Papież Klemens IX zatwierdził to nowe Zgromadzenie 8 lipca 1668 roku.

Prawdziwy dramat przeżyły Siostry Miłosierdzia w czasie Rewolucji Francuskiej. Zgromadzenie uległo kasacie. Wiele Sióstr oddało wtedy swoje życie za wiarę.

Odrodzenie Zgromadzenia Sióstr Miłosierdzia nastąpiło w XIX wieku.

27 listopada 1830 roku w kaplicy Domu Macierzystego Najświętsza Maryja Panna objawiła Siostrze Katarzynie Labouré swoje Niepokalane Poczęcie.

Dogmat o Niepokalanym Poczęciu został ogłoszony w Rzymie w 1854 roku i potwierdzony później w Lourdes 25 marca 1858 roku.

Najświętsza Maryja Panna ukazała Siostrze Katarzynie Labouré Cudowny Medalik Niepokalanego Poczęcia i poleciła: *Postaraj się o wybicie Medalika na ten wzór*. Obiecała równocześnie: *Wszystkie osoby, które będą Go nosić, otrzymają wielkie łaski. Łaski będą obfite dla tych, którzy nosić Go będą z ufnością*.

ZGROMADZENIE SIÓSTR MIŁOSIERDZIA W POLSCE

Do Polski Siostry Miłosierdzia przybyły w 1652 roku. Wystął je sam św. Wincenty a Paulo na prośbę królowej Marii Ludwiki Gonzagi, żony króla Jana Kazimierza. Najpierw podjęły pracę w szpitalu św. Krzyża w Warszawie. Opiekowały się również sierotami i bezdomnymi.

W czasie, gdy we Francji szalała Rewolucja i Zgromadzenie Sióstr Miłosierdzia doznawało prześladowań, w Polsce rozwijało się dość pomyślnie. Dopiero rozbiory, a wraz z nimi represje, spowodowały podział Sióstr Miłosierdzia w Polsce na trzy Prowincje. Pierwsza z nich powstała we Lwowie w 1783 roku. W roku 1859 zarząd tej Prowincji przeniesiono do Krakowa. W 1801 roku utworzono Prowincję Wileńską. Przetrwała ona jednak tylko do roku 1842. Po jej likwidacji władze zaborcze umieściły, niektóre Siostry w zamkniętych klasztorach inne wywieziono w głąb Rosji. Zaledwie kilka Siostrom udało się wyjechać do Francji.

Domy Zgromadzenia Sióstr Miłosierdzia, które znalazły się na ziemiach zaboru pruskiego, połączono w 1850 roku w Prowincję Poznańską z Domem Prowincjalnym w Poznaniu przy ulicy Długiej.

Po trzynastu latach Dom Prowincjalny został przeniesiony do Chełmna nad Wisłą.

Trzy Prowincje Zgromadzenia Sióstr Miłosierdzia w Polsce przetrwały czas II wojny światowej i doczekały się niepodległości. Po odzyskaniu przez Polskę wolności rozpoczął się dla Zgromadzenia okres kolejnych bolesnych doświadczeń. Usunięto Siostry ze szpitali, odebrano żłobki i przedszkola. Mogły jedynie pracować w domach starców, nieuleczalnie chorych i dzieci specjalnej troski. W trudnych czasach Siostry włączyły się w pracę katechetyczną i działalność charytatywną w parafiach.

Ostatnie lata przemian społeczno-politycznych w Polsce otworzyły przed Siostrami nowe możliwości działania. Mogą one realizować swoje powołanie poprzez: prowadzenie przedszkoli, domów dziecka, świetlic dla dzieci i młodzieży, katechizację w szkole, prowadzenie jadłodajni dla ubogich, opiekowanie się starszymi ludźmi, kalekami i chorymi w rodzinnych domach, otaczanie opieką dzieci specjalnej troski, pracę w szpitalach i domach opieki społecznej.

Polskie Siostry Miłosierdzia pracują poza granicami kraju: w Kazachstanie, na Ukrainie i Białorusi, na Węgrzech, w Wielkiej Brytanii i Irlandii, we Francji i Włoszech, w Turcji, Grecji, Egipcie, Tunezji, Libanie, Boliwii, na Dominikanie i Haiti, w Kamerunie, Kongo.

Bibliografia:

- Baunard Mgr., *Święta Ludwika de Marillac Pani Le Gras, Założycielka Sióstr Miłosierdzia Świętego Wincentego a Paulo*, Nakładem XX. Misjonarzy Kraków-Kleparz ulica św. Filipa 19, 1935
- Calvet J., *Święta Ludwika de Marillac. Autoportret*, Instytut Wydawniczy Księży Misjonarzy „Nasza Przeszłość”. Kraków 1993
- Crapez E., *Chwalebna Katarzyna Latour*. Warszawa 1913 *Cudowny Medalik wczoraj i dziś*. Kraków 1983
- Cybula H., *Życie konsekrowane w ujęciu św. Ludwika*. Poznań 1993 (mps pr. magist. Papieski Wydział Teologiczny)
- Gaworzewski J., *Św. Ludwika de Marillac współzałożycielka Sióstr Miłosierdzia*. Kraków 1934
- Gobillon M., L. Abelly, P. Collet, *Życie wielbnej Sługi Bożej Ludwika z Maryllaków Le Gras*. Warszawa 1775
- Gobillon M., *Żywot Ludwika Le Gras, Kraków 1905 Katalog Rodziny Wincentyńskiej 2008/2009*, Kuria Prowincjalna. Kraków 2008
- de Lambel M., *Błogosławiona Ludwika de Marillac (Panna Le Gras) współzałożycielka Sióstr Miłosierdzia*, Nakładem XX. Misjonarzy i Sióstr Miłosierdzia w Polsce, Kraków, Stradom 4, 1931 Pius XII, Bohaterka miłości św. Ludwika de Marillac. Kraków 1947
- Przeciw wiatrom i przyrywom. Ludwika de Marillac*, mps, 1987 *Święta Ludwika de Marillac*. Kraków 1992
- Trzy objawienia się Niepokalanej Wielbnej Siostrze Katarzynie Laboure i pochodzenie Cudownego Medalika*, „Roczniki Obydwóch Zgromadzeń św. Wincentego a Paulo” R.33:1930